

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĘ

2019 m. birželio 25 d. Nr. 4D-2018/2-1700
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė gavo X (toliau vadinama – Pareiškėja) skundą ir skundo papildymo dokumentus dėl Trakų rajono savivaldybės (toliau vadinama ir – Savivaldybė) pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant vandens ir nuotekų tinklų nutiesimo iki Pareiškėjos gyvenamojo namo klausimus.

2. Pareiškėja skunde ir skundo papildymo dokumentuose, be kitų aplinkybių, nurodo:

2.1. „[...] Mūsų gyvenamasis namas nėra pajungtas prie miesto vandentiekio ir nuotekų centralizuotų tinklų“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Namas nepajungtas prie centralizuotų tinklų dėl Savivaldybės neveikimo, nors visi gatvės gyventojų namai yra pajungti prie miesto vandens ir nuotekų tinklų.“

2.3. „Žemės sklypo riba nuo vandens ir nuotekų magistralinio tinklo paskirstymo šulinio yra atstumu tik apie 30–40 metrų.“

2.4. „Savivaldybei prieš 3–4 metus vykdant Projektą „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros renovavimas ir plėtra Trakų rajone (Aukštadvaryje, Trakuose, Varnikuose, Lentvaryje, Rūdiškėse, Onuškyje, Paluknyje)“, dėl neaiškių priežasčių, namas nebuvo suprojektuotas prijungti prie numatomų tiesių vandens ir nuotekų tinklų.“

2.5. „2018-06-11 prašymu kreipiausi į savivaldybės administracijos direktorių dėl vandens ir nuotekų tinklo įrengimo. 2018-07-11 raštu Nr. AP3-2117 man buvo atsakyta, kad savivaldybė nekompensuoja inžinierinių tinklų tiesimą per valstybinę žemę iki privačių sklypų ribų. [...]“

2.6. „[2018] rugsėjo 10 d. aš pakartotinai kreipiausi į Trakų rajono savivaldybės administraciją dėl vandens ir nuotekų tinklo įrengimo per valstybinę žemę iki sklypo ribos, bei pateikiau darbų sąmatą. Rašte paminėjau, kad aš sutinku apmokėti 50 procentų vandentiekio ir nuotekų atvado įrengimo darbų per valstybinę žemę iki mano namo sklypo ribos.“

2.7. „Savivaldybės administracija man [...] atsirašė 2018 rugsėjo 21 d. raštu Nr. AP3- 2703, kad atvado, vykdant aukščiau nurodytą Projektą, nebuvo įrengta, nes atokiau stovintiems namams nuo gatvės, lėšos skiriamos nebuvo, o mano siūlymo partnerystės būdu įrengti tokį atvadą net nesvarstė.“

2.8. „2018-10-02 skundu kreipiausi pas Trakų rajono savivaldybės merą dėl atvado įrengimo problemų ir Savivaldybės administracijos atsisakymų tai daryti. Savivaldybės administracija 2018-10-18 raštu Nr. AP3-164 į nurodytą skundą atsakė, kad man jau buvo atsakyta į mano klausimus ir skundo vėl nesvarstė. [...]“

2.9. „Pagal UAB „A“ siūlymą gauti prisijungimo sąlygas, aš kreipiausi į UAB „A“ ir 2018 m. gruodžio 4 d. man buvo parengtos prisijungimo sąlygos Nr. T-18-46 [...]. Prieš kreipiantis man vandens ir nuotekų atšakai ir prisijungimui techniniam projektui parengti, aš noriu gauti informaciją iš [Savivaldybės administracijos], ar [Savivaldybė] ketina savo lėšomis prisidėti prie techninio projekto rengimo ir savo lėšomis prisidėti atšakai įrengti nuo ... g. esančio vandentiekio tinklo iki [...] sklypo ribos.“

3. Pareiškėja Seimo kontrolierės prašo „atlikti tyrimą dėl Trakų rajono savivaldybės pareigūnų biurokratizmo“.

4. Su skundu ir skundo papildymo dokumentais, be kitų dokumentų, pateikta:

4.1. Pareiškėjos 2018-06-08 kreipimasis (Savivaldybėje gautas 2018-06-11), adresuotas Savivaldybės administracijos direktoriui (kopija), kuriame Pareiškėja prašo Savivaldybės „[...] skirti lėšas vandens ir nuotekų tinklų tiesimui per valstybinę žemę iki privataus žemės sklypo [...] ribos“;

4.2. Savivaldybės 2018-07-11 raštas Nr. AP3-2117, adresuotas Pareiškėjai (kopija), kuriame nurodyta, kad Savivaldybė nekompensuoja inžinierinių tinklų tiesimo per valstybinę žemę iki privačių žemės sklypų ir kad Pareiškėja, norėdama prisijungti prie centralizuotų nuotekų tinklų, turi kreiptis į UAB „A“ dėl prisijungimo techninių sąlygų išdavimo;

4.3. Pareiškėjos 2018-09-10 kreipimasis (Savivaldybėje gautas 2018-09-11), adresuotas Savivaldybės administracijos direktoriui (kopija), kuriame Pareiškėja nurodo, jog sutinka apmokėti 50 procentų vandentiekio ir nuotekų atvadų įrengimo per valstybinę žemę iki Pareiškėjos žemės sklypo ribos darbų kainos, ir pakartotinai prašo Savivaldybės „pradėti vykdyti procedūras vandentiekio ir nuotekų atvadų įrengimo darbams atlikti“;

4.4. Savivaldybės 2018-09-21 raštas Nr. AP3-2703, adresuotas Pareiškėjai (kopija), kuriame nurodyta, kad, vykdant vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtros Trakų ir Lentvario miestuose projektą, finansavimas nuotekų atvadui Pareiškėjos namui, „esančiam atokiau nuo gatvės“, nutiesti nebuvo skirtas, todėl iki minėto namo atvadas nebuvo įrengtas;

4.5. Pareiškėjos 2018-10-02 kreipimasis (Savivaldybėje gautas 2018-10-02), adresuotas Savivaldybės merui (kopija), kuriame Pareiškėja pakartotinai informuoja, jog sutinka apmokėti 50 procentų vandentiekio ir nuotekų atvadų įrengimo per valstybinę žemę iki Pareiškėjos žemės sklypo ribos darbų kainos, ir pakartotinai prašo Savivaldybės „pradėti vykdyti procedūras vandentiekio ir nuotekų atvadų įrengimo darbams atlikti“;

4.6. Savivaldybės mero 2018-10-18 raštas Nr. AP3-164, adresuotas Pareiškėjai (kopija), kuriame nurodyta, jog Savivaldybės administracija jau yra pateikusi Pareiškėjai atsakymą dėl analogiškų aplinkybių ankstesniu Savivaldybės 2018-09-21 raštu Nr. AP3-2703, todėl pakartotinai Pareiškėjos kreipimasis nebus nagrinėjamas;

4.7. Pareiškėjos 2019-01-14 kreipimasis, adresuotas Savivaldybės administracijos direktoriui, kuriame Pareiškėja informuoja, jog UAB „A“ 2018-12-04 parengė prisijungimo sąlygas Nr. T-18-46, ir prašo pateikti informaciją, ar Savivaldybė ketina savo lėšomis prisidėti prie techninio projekto rengimo ir atšakos nuo vandentiekio tinklo iki Pareiškėjos sklypo ribos įrengimo.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 19 ir 20 straipsniais, Seimo kontrolierė kreipėsi į Savivaldybės administraciją.

6. Iš Savivaldybės administracijos pateiktų paaiškinimų ir dokumentų nustatyta:

6.1. „Pirmą kartą Pareiškėja į Savivaldybės administraciją kreipėsi 2013 m. spalio 17 d. prašymu (registruotas 2013 m. spalio 21 d. Nr. AP2-2656) dėl gyvenamojo namo, esančio adresu [...], prijungimo prie centralizuotų vandentiekio ir nuotekų tinklų. Savivaldybės administracija, gavusi Pareiškėjos prašymą, persiuntė jį nagrinėti geriamojo vandens tiekėjui ir nuotekų tvarkytojui Savivaldybės teritorijoje – UAB „A“.

6.2. „Bendrovė [...] 2014 m. sausio 21 d. raštu Nr. SR-39 informavo Savivaldybės administraciją bei Pareiškėją, kokius veiksmus ir dokumentus turi pateikti Pareiškėja, norėdama prisijungti gyvenamąjį namą prie centralizuotų vandentiekio ir nuotekų tinklų [...].“

6.3. „[...] Igyvendinant vandentiekio bei nuotekų tinklų plėtros projektus, pasinaudojant Europos Sąjungos struktūrinių fondų ar kitomis lėšomis, Savivaldybė yra partneris-finansuotojas, kuris prisideda finansinėmis lėšomis prie projektų įgyvendinimo. Objektų, kurių pajungimui prie centralizuotų vandentiekio ir nuotekų tinklų planuojama tiesti vamzdinius, sąrašą tvarko ir paraiškas finansavimą teikiančioms agentūroms teikia UAB „A“, vadovaudamiesi 2009 m. balandžio 30 d. Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. S1-152 patvirtintu Trakų rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialiuoju planu, atsižvelgdami į tinklų būklę bei vartotojų prašymus.“

6.4. „Atsižvelgiant į 2010 m. gegužės 27 d. Savivaldybės tarybos sprendimą Nr. S1-127 „Dėl projekto „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Trakų rajone“ vykdymo“ UAB „A“ parengė projektą „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros renovavimas ir plėtra Trakų rajone (Trakuose, Aukštadvaryje, Varnikuose, Lentvaryje, Rūdiškėse, Onuškyje, Paluknyje)“ (toliau – projektas) bei teikė paraišką Aplinkos projektų valdymo agentūrai dėl finansavimo gavimo iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų. Savivaldybė minėto projekto įgyvendinime dalyvavo kaip partneris, kuris dalinai finansavo projekto įgyvendinimą [...].“

6.5. „Kaip informavo UAB „A“ atstovai, naujų vandentiekio ir nuotekų tinklų tiesimas <...> Trakų mieste, bei kitose gatvėse dėl projekto įgyvendinimui skirtų lėšų stokos buvo planuojamas tik siekiant sužiedinti vandentiekio tinklą (taip užtikrinant sistemos veikimo patikimumą) bei naujus tinklus tiesiant tose vietose, kur prie jų galėtų prisijungti daugiau naujų vartotojų. Norint prijungti Pareiškėjos gyvenamąjį namą, esantį [...], prie centralizuotų vandentiekio ir nuotekų tinklų reikėtų papildomai tiesti tinklų atšaką, prie kurios galimai prisijungtų tik šis vienas gyvenamasis namas (šalimais esantys gyvenamieji namai yra prisijungę prie centralizuotų vandentiekio ir nuotekų tinklų).“

6.6. „Visuomenės informavimo procedūras vykdė pagrindinis projekto įgyvendintojas – UAB „A“. Buvo organizuojami pristatymai gyventojams susirinkimų metu, informacija viešinama UAB „A“ tinklalapyje www.A.lt <...>, vietinėje spaudoje, taip pat buvo informuojama įvairiuose interneto portaluose. Vartotojų prašymus dėl prisijungimo prie vandentiekio ir nuotekų tinklų nagrinėja bei prisijungimo sąlygas išduoda UAB „A“.“

6.7. „Savivaldybės taryba 2019 m. vasario 21 d. sprendimu Nr. S1E-17 „Dėl Trakų rajono savivaldybės susisiekimo komunikacijų ir inžinerinių tinklų statybos, rekonstravimo, remonto darbų bei projektavimo paslaugų, dalyvaujant fiziniams ir / ar juridiniams asmenims, tvarkos aprašo naujos redakcijos tvirtinimo“ patvirtino Trakų rajono savivaldybės susisiekimo komunikacijų ir inžinerinių tinklų statybos, rekonstravimo, remonto darbų bei projektavimo paslaugų, dalyvaujant fiziniams ir / ar juridiniams asmenims, tvarkos aprašą (toliau – Aprašas), kuriuo vadovaujantis fiziniai ir / ar juridiniai asmenys gali kreiptis dėl Savivaldybės paramos įrengiant naujus vandentiekio ir nuotekų tinklus. Šiuo Aprašu gali pasinaudoti tiek fiziniai, tiek juridiniai asmenys, tame tarpe ir <...>, vartotojai [...].“

6.8. „Savivaldybės administracija 2019 m. sausio 22 d. raštu Nr. AP3-240 informavo Pareiškėją apie planuojamą Savivaldybės tarybai teikti tvirtinti Aprašą ir galimybę juo pasinaudoti bei teikti paraišką dėl Savivaldybės administracijos prisidėjimo prie vandentiekio ir nuotekų tinklų tiesimo valstybinėje žemėje iki jos sklypo [...]. Atsižvelgiant į Aprašo 5.1 punktą, Savivaldybės

administracija prie naujų inžinerinių tinklų įrengimo gali prisidėti iki 50 proc. projekto vertės. Platesnė informacija apie paraiškų vertinimą ir finansinį prisidėjimą pateikiama Apraše. [...].“

6.9. „Savivaldybės administracija 2019 m. sausio 14 d. Pareiškėjos kreipimąsi gavo 2019 m. sausio 15 d. (registracijos Nr. AP2-92). Atsakymas Pareiškėjai buvo pateiktas 2019 m. sausio 22 d. Trakų rajono savivaldybės administracijos raštu Nr. AP3-240 „Dėl prašymo“ [...].“

6.10 Savivaldybės administracijos 2019-01-22 rašte Nr. AP3-240, adresuotame Pareiškėjai (kopija), nurodyta:

6.10.1. „Trakų rajono savivaldybės administracija atsakydama į Jūsų 2019 m. sausio 15 d. prašymą dėl vandens ir nuotekų tinklų įrengimo adresu [...], praneša, kad analogišką prašymą Trakų rajono savivaldybės administracija jau nagrinėjo, atsakymas buvo pateiktas 2018-09-21 d. rašte Nr. AP3-2703 „Dėl prašymo“;

6.10.2. „Informuojame, kad Trakų rajono savivaldybės administracija planuoja tikslinti tvarkos aprašą „Dėl susisiekiimo komunikacijų ir inžinerinių tinklų statybos, remonto darbų bei projektavimo paslaugų, dalyvaujant fiziniams ir / ar juridiniams asmenims“, kuriuo vadovaujantis galėsite kreiptis dėl savivaldybės dalinio prisidėjimo vandentiekio tinklo klojimo“;

6.10.3. „Šis atsakymas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2 Vilnius) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. Dėl valstybės tarnautojų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje asmuo turi teisę pateikti skundą Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo nustatyta tvarka.“

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

7. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai

7.1. **Istatymai:**

7.1.1. *Seimo kontrolierių įstatyme* nustatyta:

12 straipsnis – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...].“

17 straipsnio 1 dalis – „Seimo kontrolierius ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu: [...] 6) padaro išvadą, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje.“

17 straipsnio 4 dalis – „Jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, skundo tyrimas nutraukiamas.“

7.1.2. *Vietos savivaldos įstatyme* nustatyta:

4 straipsnis – „Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra: [...]; 8) bendruomenės ir atskirų savivaldybės gyventojų interesų derinimo. Savivaldybės institucijų priimti sprendimai bendruomenės interesais neturi pažeisti įstatymų garantuotų atskirų gyventojų teisių; [...].“

6 straipsnio 1 dalis – viena iš savarankiškųjų savivaldybės funkcijų yra: [...] 30) [...] geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo organizavimas; [...].“

7.1.3. *Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatyme* nustatyta:

10 straipsnis – „Savivaldybių: [...] 13) administracijų direktoriai ar jų įgalioti asmenys prižiūri ir užtikrina viešųjų geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų, paviršinių nuotekų tvarkytojų veiklos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planų sprendinių įgyvendinimą; 14) administracijų direktoriai ar jų įgalioti asmenys koordinuoja ir prižiūri geriamojo vandens tiekimą, paviršinių nuotekų tvarkymą, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje; [...].“

12 straipsnio 2 dalis – „Savivaldybių institucijos turi siekti, kad pagal geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planus visi savivaldybės gyventojai gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį ir nuotekų tvarkymo paslaugas arba turėtų galimybę individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu ir (arba) individualiai tvarkyti nuotekas. Aglomeracijose turi būti planuojamos centralizuotosios geriamojo vandens tiekimo ir centralizuotosios nuotekų surinkimo sistemos, išskyrus atvejus, nurodytus šio straipsnio 3 dalyje.“

13 straipsnis – „1. Geriamojo vandens tiekimą, nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymą savivaldybės teritorijoje ir viešojo geriamojo vandens tiekimo regione organizuoja savivaldybių institucijos. 2. Savivaldybės viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijoje, nustatytoje pagal šio įstatymo 12 straipsnio nuostatas, viešąjį geriamojo vandens tiekimą ir (arba) nuotekų (išskyrus paviršines nuotekas) tvarkymą vykdo viešasis geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas. [...]“

19 straipsnio 3 dalis – „[...] Europos Sąjungos fondų lėšų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros renovacijai ir plėtrai gali gauti regioniniai viešieji geriamojo vandens tiekėjai ir viešieji geriamojo vandens tiekėjai ir nuotekų tvarkytojai, atitinkantys paramos skyrimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus. Europos Sąjungos fondų lėšų paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros renovacijai ir plėtrai gali gauti regioniniai viešieji geriamojo vandens tiekėjai, viešieji geriamojo vandens tiekėjai ir nuotekų tvarkytojai, paviršinių nuotekų tvarkytojai, atitinkantys paramos skyrimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus.“

7.2. **Kiti teisės aktai:**

7.2.1. Savivaldybės tarybos 2019-02-21 sprendimu Nr. S1E-17 patvirtintame *Trakų rajono savivaldybės susisieikimo komunikacijų ir inžinerinių tinklų statybos, rekonstravimo, remonto darbų bei projektavimo paslaugų, dalyvaujant fiziniams ir / ar juridiniams asmenims, tvarkos apraše* (aktuali redakcija) reglamentuojama:

1 punktas – „Trakų rajono savivaldybės susisieikimo komunikacijų ir inžinerinių tinklų statybos, rekonstravimo, remonto darbų bei projektavimo paslaugų, dalyvaujant fiziniams ir/ar juridiniams asmenims, tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato Fizinių ir juridinių asmenų, pageidaujančių skirti lėšų susisieikimo komunikacijų ir inžinerinių tinklų statybos, rekonstravimo, remonto darbų atlikimui bei projektavimo paslaugoms suteikti tvarką Trakų rajono savivaldybės teritorijoje.“

3 punktas – „Trakų rajono savivaldybės ir fizinių ir/ar juridinių asmenų kartu įgyvendinamiems projektams finansavimas gali būti skirtas iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės kelių priežiūros ir plėtros programos, LAAIF programos, Trakų rajono savivaldybės biudžeto lėšų, fizinių ir/ar juridinių asmenų finansinių įnašų bei kitų finansavimo šaltinių.“

4 punktas – „Šiame Apraše vartojamos sąvokos: [...]; inžineriniai tinklai – elektros apšvietimo tinklai, lietaus nuotekų tinklai, vandentiekio tinklai bei buitinių nuotekų tinklai; [...]“

5 punktas – „Savivaldybės finansuojamo projekto vertė negali viršyti: 5.1. susisieikimo komunikacijų ir inžinerinių tinklų (išskyrus automobilių stovėjimo aikštelės prie daugiabučių gyvenamųjų namų) projektavimo, statybos, rekonstravimo, remonto darbai – 50 proc.; [...]“

7.2.2. Savivaldybės tarybos 2015-12-03 sprendimu Nr. S1-114 patvirtintame *Trakų rajono savivaldybės susisieikimo komunikacijų ir inžinerinių tinklų statybos, rekonstravimo, remonto darbų bei projektavimo paslaugų, dalyvaujant fiziniams ir / ar juridiniams asmenims, tvarkos apraše* (redakcija, galiojusi iki 2019-02-21) buvo reglamentuojama:

4 punktas – „Šiame Apraše vartojamos sąvokos: [...]; inžineriniai tinklai – elektros apšvietimo tinklai, lietaus nuotekų tinklai; [...]“

5 punktas – „Savivaldybės finansuojamo projekto vertė negali viršyti: 5.1 susisieikimo komunikacijų ir inžinerinių tinklų (išskyrus automobilių stovėjimo aikštelės prie daugiabučių gyvenamųjų namų) projektavimo, statybos, rekonstravimo, remonto darbai – 50 proc.; [...]“

7.2.3. Savivaldybės tarybos 2010-05-27 sprendime „Dėl projekto „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Trakų rajone“ vykdymo“ Nr. S1-127 nurodyta:

„Vadovaudamasi [...] Trakų rajono savivaldybės taryba nusprendžia:

1. Pritarti UAB „A“ projekto „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros renovavimas ir plėtra Trakų rajone (Trakuose, Aukštvaryje, Varnikuose, Lentvaryje, Rūdiškėse, Onuškyje, Paluknyje)“ (toliau – Projektas) rengimui ir paraiškos teikimui Aplinkos projektų valdymo agentūrai, siekiant gauti finansavimą iš Europos Sąjungos fondų ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų.

2. Pritarti Trakų rajono savivaldybės administracijos dalyvavimui šio sprendimo 1 punkte nurodytame projekte partnerio teisėmis. [...].“

7.2.4. UAB „A“ įstatuose reglamentuojama:

2.1 punktas – „Bendrovės veiklos tikslai – teikti kokybiškas vandens tiekimo, nuotekų šalinimo ir valymo paslaugas vartotojams, užtikrinant jų prieinamumą visiems gyventojams, įmonėms bei organizacijoms, [...].“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

8. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktika

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2002-12-24 ir 2004-12-13 nutarimuose, be kita ko, yra konstatavęs:

„[...]. Pagal Konstituciją vietos savivalda – tai įstatymo numatytų valstybės teritorijos administracinių vienetų bendruomenių [...], kurias sudaro šių vienetų nuolatiniai gyventojai [...], savitvarka ir savaveiksmiškumas pagal Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją [...]. Konstitucijoje vietos savivalda įtvirtinta kaip savaveiksmiškumo pagrindais veikianti vietinė viešojo administravimo sistema, kuri tiesiogiai nėra pavaldi valstybės valdžios institucijoms [...]. Pagal Konstituciją negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigiama galimybė savivaldybėms įgyvendinti savo kompetenciją, tiesiogiai įtvirtintą Konstitucijoje. Jeigu Konstitucijoje ar įstatymuose tam tikros funkcijos yra priskirtos savivaldybėms, tai savivaldybės ir vykdo šias funkcijas ta apimtimi, kuria šios yra joms priskirtos. Tai reiškia, kad tam tikra dalis savivaldybių kompetencijos turi būti įgyvendinama tiesiogiai, kad savivaldybių tarybų sprendimų, priimtų neperžengiant jų kompetencijos ribų, įgyvendinimas neturi būti saistomas kurių nors valstybės institucijų ar pareigūnų sprendimų (leidimų, sutikimų ir pan.). Tačiau pabrėžtina, kad ir tos funkcijos, kurios priklauso išimtinai savivaldybėms, yra reglamentuojamos įstatymais. Nė viena iš šių funkcijų nereiškia, kad savivaldybės atitinkamoje srityje yra absoliučiai savarankiškos.“

Tyrimo išvados

9. Esminė šio tyrimo metu vertintina aplinkybė – Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmai (neveikimas), sprendžiant vandens ir nuotekų tinklų nutiesimo iki žemės sklypo, kuriame yra Pareiškėjos gyvenamasis namas, klausimus.

10. Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 30 punkte įtvirtintomis nuostatomis, geriamojo vandens tiekimo organizavimas ir nuotekų tvarkymo organizavimas yra viena iš savarankiškųjų savivaldybių funkcijų. Šias funkcijas savivaldybės atlieka pagal Konstitucijos ir įstatymų suteiktą kompetenciją, įsipareigojimus bendruomenei.

Remiantis Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo (toliau vadinama – Įstatymas) 10 straipsnio 13 ir 14 punktuose įtvirtintomis teisės normomis, savivaldybių administracijų direktoriai arba jų įgalioti asmenys turi prižiūrėti ir užtikrinti viešųjų geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų, paviršinių nuotekų tvarkytojų veiklos ir geriamojo vandens

tiekimu ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planų sprendinių įgyvendinimą, taip pat koordinuoti ir prižiūrėti geriamojo vandens tiekimą, paviršinių nuotekų tvarkymą, geriamojo vandens tiekimu ir nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje ir pan. Svarbu pažymėti, kad Savivaldybių institucijos turi siekti, kad pagal geriamojo vandens tiekimu ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planus visi savivaldybės gyventojai gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį ir nuotekų tvarkymo paslaugas arba turėtų galimybę individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu ir (arba) individualiai tvarkyti nuotekas (Įstatymo 12 straipsnio 2 dalis). Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktiką, kurioje buvo konstatuota, kad „jeigu Konstitucijoje ar įstatymuose tam tikros funkcijos yra priskirtos savivaldybėms, tai savivaldybės ir vykdo šias funkcijas ta apimtimi, kuria šios yra joms priskirtos“ (pažymos 8 punktas).

Seimo kontrolierė taip pat pažymi, jog, pagal Įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas nuostatas, savivaldybės viešojo geriamojo vandens tiekimu teritorijoje viešąjį geriamojo vandens tiekimą ir (arba) nuotekų (išskyrus paviršines nuotekas) tvarkymą vykdo viešasis geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas. Regioniniai viešieji geriamojo vandens tiekėjai ir viešieji geriamojo vandens tiekėjai bei nuotekų tvarkytojai, atitinkantys paramos skyrimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, gali gauti Europos Sąjungos fondų lėšų geriamojo vandens tiekimu ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros renovacijai ir plėtrai (Įstatymo 19 straipsnio 3 dalis).

11. Iš tyrimo metu Seimo kontrolierei pateiktų paaiškinimų ir dokumentų nustatyta:

11.1. Pareiškėja į Savivaldybę dėl jos gyvenamojo namo prijungimo prie centralizuotų vandentiekio ir nuotekų tinklų pirmą kartą kreipėsi 2013 metų spalio mėnesį (pažymos 6.1 punktas);

11.2. Seimo kontrolierės turimomis žiniomis, Trakų miesto Šilo gatvė, kurioje yra Pareiškėjos žemės sklypas (namas), priklauso viešojo geriamojo vandens tiekimu teritorijai;

11.3. geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas Savivaldybės teritorijoje yra UAB „A“ (toliau vadinama – Bendrovė) (pažymos 6.1 punktas). Šiame kontekste Seimo kontrolierė pažymi, kad, vadovaujantis Bendrovės įstatų 2.1 punkte įtvirtintomis nuostatomis, vienas iš Bendrovės veiklos tikslų yra teikti kokybiškas vandens tiekimu, nuotekų šalinimo ir valymo paslaugas vartotojams, užtikrinant jų prieinamumą visiems gyventojams, įmonėms bei organizacijoms (pažymos 7.2.4 punktas);

11.4. atsižvelgiant į Savivaldybės tarybos 2010-05-27 priimtą sprendimą Nr. S1-127 (pažymos 7.2.3 punktas), Bendrovė parengė projektą „Vandens tiekimu ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros renovavimas ir plėtra Trakų rajone (Trakuose, Aukštadvaryje, Varnikuose, Lentvaryje, Rūdiškėse, Onuškyje, Paluknyje)“ (Projektas) bei pateikė paraišką Aplinkos projektų valdymo agentūrai dėl finansavimo gavimo iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų (pažymos 6.4 punktas);

11.5. remiantis tyrimu metu Savivaldybės administracijos pateiktais paaiškinimais, naujų vandentiekio ir nuotekų tinklų tiesimas Trakų miesto Šilo gatvėje bei kitose gatvėse dėl Projekto įgyvendinimui skirtų lėšų stokos buvo planuojamas „tik siekiant sužiedinti vandentiekio tinklą“ bei naujus tinklus tiesiant tose vietose, kur prie jų galėtų prisijungti daugiau naujų vartotojų. Projekto vykdymo metu nebuvo numatyta Pareiškėjos gyvenamąjį namą prijungti prie numatomų tiesių vandens ir nuotekų tinklų, kadangi būtų reikėję „papildomai tiesių tinklų atšaką, prie kurios galimai prisijungtų tik šis vienas gyvenamasis namas“ (pažymos 6.5 punktas). Šiame kontekste Seimo kontrolierė pažymi, jog, vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 8 punkte įtvirtintu bendruomenės ir atskirų savivaldybės gyventojų interesų derinimo principu, savivaldybės institucijų priimti sprendimai bendruomenės interesais neturi pažeisti įstatymų garantuotų atskirų gyventojų teisių. Atsižvelgiant į tai, Savivaldybės administracijai teiktina rekomendacija.

11.6. Pareiškėja 2018-06-11, 2018-09-10, 2018-10-02 raštais kreipėsi į Savivaldybę, prašydama skirti lėšų vandens ir nuotekų tinklų tiesimui per valstybinę žemę iki Pareiškėjos

privataus žemės sklypo ribos ir pradėti vykdyti vandentiekio ir nuotekų atvadų įrengimo darbus (pažymos 4.1, 4.3, 4.5 punktai). Savivaldybė atitinkamais raštais: 2018-07-11 raštu, Nr. AP3-2117, 2018-09-21 raštu Nr. AP3-2703 ir 2018-10-18 raštu Nr. AP3-164 pateikė Pareiškėjai atsakymus, iš kurių turinio nustatyta, jog Pareiškėjos prašymai dėl pirmiau minėtų lėšų skyrimo netenkinti iš esmės dėl to, kad Savivaldybė tuo metu nekompensavo inžinerinių tinklų tiesimo per valstybinę žemę iki privačių žemės sklypų darbų (pažymos 4.2, 4.4 ir 4.6 punktai). Šiame kontekste Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį, kad Trakų rajono savivaldybės susisiekimu komunikacijų ir inžinerinių tinklų statybos, rekonstravimo, remonto darbų bei projektavimo paslaugų, dalyvaujant fiziniams ir/ar juridiniams asmenims, tvarkos aprašo (toliau vadinama – Aprašas) redakcijos, galiojusios Pareiškėjos 2018-06-11, 2018-09-10, 2018-10-02 kreipimosi raštų Savivaldybei teikimo metu, 5.1 punkte buvo reglamentuojama, jog Savivaldybės finansuojamo projekto vertė negali viršyti susisiekimu komunikacijų ir inžinerinių tinklų projektavimo, statybos, rekonstravimo, remonto darbų 50 procentų vertės. Svarbu pažymėti, jog to paties teisės akto 4 punkte buvo įtvirtinta inžinerinių tinklų samprata, kuria vadovaujantis, inžineriniais tinklais buvo laikomi tik elektros apšvietimo tinklai bei lietaus nuotekų tinklai (pažymos 7.2.2 punktas). Taigi, pagal tuo metu galiojusią inžinerinių tinklų sampratą vandentiekio (nuotekų) tinklai nepateko, vadinasi, nebuvo numatyta galimybė kompensuoti dalį vandens ir nuotekų tinklų tiesimo darbų kainos. Visgi, Seimo kontrolierė pažymi, jog Savivaldybės argumentai dėl lėšų vandens ir nuotekų tinklų tiesimui iki Pareiškėjos privataus žemės sklypo ribos yra priešaringi, o Savivaldybės pozicija nagrinėjamu atveju laikytina nenuoseklia ir yra kritikuotina, kadangi Savivaldybės atsisakymo patenkinti Pareiškėjos prašymus dėl pirmiau minėtų lėšų skyrimo pagrindas būdavo „valstybinė žemė“, nors iš esmės tai tiesiogiai susiję su Savivaldybės tarybos patvirtintame Apraše nustatytu teisiniu reguliavimu (sąvokomis). Seimo kontrolierė laikosi nuomonės, kad viešojo administravimo institucijų ir įstaigų veikla turi būti organizuojama taip, kad asmenims (pareiškėjams), besikreipiantiems į šias institucijas, nekiltų pagrįstų abejonių dėl institucijos (įstaigos) nešališkumo ir objektyvumo.

11.7. tyrimo metu taip pat nustatyta, jog Pareiškėja kreipėsi į Bendrovę dėl prisijungimo sąlygų vandens tiekimui ir kanalizavimui bei nutekamųjų vandenų nuleidimui parengimui. Bendrovė 2018-12-04 parengė prisijungimo sąlygas Nr. T-18-46 (pažymos 2.9 punktas);

11.8. Pareiškėja 2019-01-14 raštu kreipėsi į Savivaldybės administraciją, informuodama apie Bendrovės 2018-12-04 parengtas prisijungimo sąlygas Nr. T-18-46 ir prašydama pateikti informaciją, ar Savivaldybė ketina savo lėšomis prisidėti prie techninio projekto rengimo ir atšakos nuo vandentiekio tinklo iki Pareiškėjos sklypo ribos įrengimo (pažymos 4.7 punktas). Atsižvelgdama į tai, Savivaldybės administracija 2019-01-22 raštu Nr. AP3-240 informavo Pareiškėją, kad yra numatoma tikslinti Aprašą ir, atlikus Aprašo pakeitimus, Pareiškėja galės kreiptis į Savivaldybę dėl vandentiekio tinklo klojimo darbų dalinio finansavimo (pažymos 6.10 punktas). Šiame kontekste pažymėtina, kad Savivaldybės tarybos 2019-02-21 sprendimu Nr. S1E-17 buvo patvirtinti Aprašo pakeitimai, t. y., patikslinta (praplėsta) inžinerinių tinklų samprata, nustatant, jog inžineriniais tinklais laikytini ne tik elektros apšvietimo tinklai ir lietaus nuotekų tinklai, bet ir vandentiekio tinklai bei buitinių nuotekų tinklai. Vadovaujantis šiuo metu galiojančios Aprašo redakcijos 5.1 punkte įtvirtintomis nuostatomis, Savivaldybės finansuojamo susisiekimu komunikacijų ir inžinerinių tinklų projektavimo, statybos, rekonstravimo, remonto darbų projekto vertė negali viršyti 50 procentų. Atsižvelgiant į tai bei atkreipiant dėmesį, kad pirmiau minėtame Savivaldybės administracijos 2019-01-22 atsakyme Nr. AP3-240 nėra nurodyta paraiškos Savivaldybės daliniam kompensavimui vandentiekio (nuotekų) tinklo klojimo darbams atlikti pateikimo tvarka, Savivaldybės administracijai tikslinga pateikti Pareiškėjai informaciją raštu, išsamiai paaiškinant dėl pirmiau minėtos paraiškos pateikimo tvarkos ir terminų.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, jog Pareiškėjos skunde keliamos problemos dėl vandens ir nuotekų tinklų nutiesimo iki žemės sklypo, kuriame stovi Pareiškėjos

gyvenamasis namas, yra aktualios jau nuo 2013 metų spalio mėnesio, tačiau tik pastaruoju metu pradėtos spręsti (sprendžiamos) iš esmės. Seimo kontrolierė konstatuoja, kad Savivaldybė yra atsakinga už geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo Trakų miesto Šilo gatvėje (įtraukiant ir minėtų viešųjų paslaugų teikimo iki Pareiškėjos žemės sklypo ribos) organizavimą. Taip pat pažymėtina, kad Savivaldybė geriamojo vandens tiekėju ir nuotekų tvarkytoju Savivaldybės teritorijoje paskyrė Bendrovę, taigi Savivaldybė yra atsakinga ir už tai, kad jos įgaliota įmonė (Bendrovė) geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas teiktų tinkamai. Seimo kontrolierės įsitikinimu, Pareiškėjos skunde išdėstyta pirmiau minėta probleminė situacija Savivaldybėje turėtų būti sprendžiama toliau (prireikus, bendradarbiaujant su kitomis institucijomis), laikantis teisės aktuose įtvirtintų reikalavimų ir vengiant nepagrįsto delsimo, o Savivaldybės administracijai tikslinga pagal kompetenciją imtis konkrečių veiksmų vandens ir nuotekų tinklų nutiesimo iki žemės sklypo, kuriame yra Pareiškėjos gyvenamasis namas, darbams organizuoti. Taigi, Savivaldybės administracijai teiktina rekomendacija.

12. Apibendrinant, konstatuotina, jog Pareiškėjos skunde nurodyti probleminiai aspektai dėl vandens ir nuotekų tinklų nutiesimo iki Pareiškėjos gyvenamojo namo yra spręstini Savivaldybėje, todėl, vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 6 punkto ir 17 straipsnio 4 dalies nuostatomis (jeigu skundo tyrimo metu Seimo kontrolierius padaro išvadą, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje (šiuo konkrečiu atveju – Savivaldybėje), tyrimas nutraukiamas), Pareiškėjos skundo dėl Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant vandens ir nuotekų tinklų nutiesimo iki Pareiškėjos gyvenamojo namo klausimus, tyrimas nutrauktinas.

SEIMO KONTROLIERIUS SPRENDIMAS

13. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia:

X skundo dėl Trakų rajono savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant vandens ir nuotekų tinklų nutiesimo iki X gyvenamojo namo klausimus, tyrimą nutraukti.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

14. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1, 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė **Trakų rajono savivaldybės administracijai** rekomenduoja:

14.1. pateikti X išsamius paaiškinimus raštu dėl paraiškos Trakų rajono savivaldybės daliniam kompensavimui vandentiekio (nuotekų) tinklo klojimo darbams atlikti pateikimo tvarkos bei terminų (kopiją pateikti Seimo kontrolierei);

14.2. pagal kompetenciją imtis konkrečių veiksmų, sprendžiant vandens ir nuotekų tinklų nutiesimo iki žemės sklypo, kuriame yra X gyvenamasis namas, organizavimo klausimus;

14.3. užtikrinti, kad ateityje Trakų rajono savivaldybei priimant sprendimus, būtų laikomasi Vietos savivaldos įstatyme reglamentuojamo bendruomenės ir atskirų savivaldybės gyventojų interesų derinimo principo.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašytume pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y., **ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos**.